

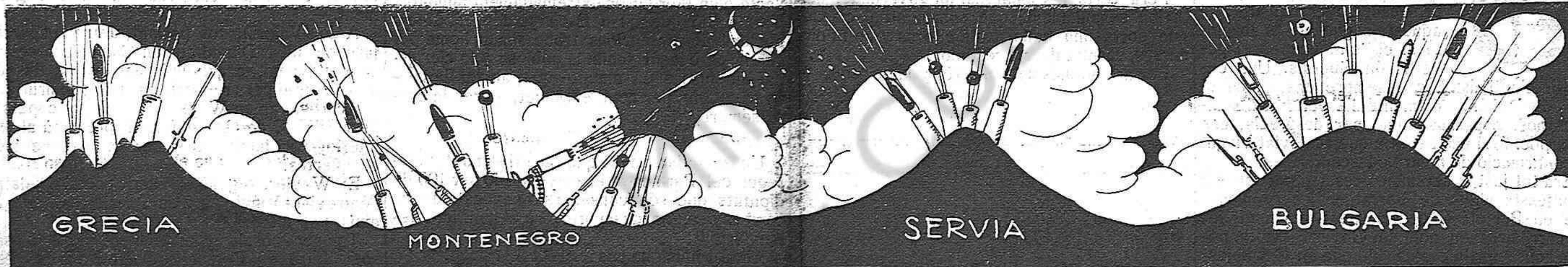

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA
CADA NÚMERO 5 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITG, NÚM 20, BOTIGA
BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Fóra de Barcelona, cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50.—EXTRANGER, 2'50

La guerra dels Balkans y la civilització

cada nova guerra que esclata, es natural que nosaltres, els pacifistes, ens diguem: «Ja que no hi ha hagut medi d'evitar la brutalitat de la guerra, quin interès podrà treure'n, la civilització? ¿Per quin dels adversaris hem de fer vots, com a homes de ciutadania? ¿En quin sentit podrà, aqueixa guerra, assegurar pera'l pervenir el manteniment de la pau interna y externa? ¿En quin dels dos exercits hem de formar?»

Tal es la pregunta que'ns fem, avui, davant el conflicte dels Balkans.

En el moment de la darrera guerra entre Turquia y Grecia, un estol d'universitaris catalans, empesos pel romanticisme byronià de la joventut y de la tradició y enlluernats pel nom sonor de Grecia, de significansa actual ben diversa de la que té en les aules y en l'història, endressaren al *rey dels helens* un missatge entusiasta, ont se clamava per la victòria de les armes gregues sobre les turques. Hi havia també, en aquell document, un eco dels autonomismes de Catalunya, una reminiscència dels almogavers que seguiren a Roger de Flor, una simpatia per la nacionalitat encara feble, encara no totalment emancipada del jou musulmà. Hi havia, en fi, l'etern crit de la rassa, l'herència religiosa, avui ja transformada en impuls inconscient y fisiologic, una memoria vaga de les Creuades... La ràpida victòria turca, acabada quasi a la vora mateixa de la sacra Atenes, va ésser una decepció cruel pera aquells joves ingenus.—Y nosaltres devem dir que la victòria turca fou aleshores, probablement, l'interès de la civilització.

No cal enganyarse. Els petits Estats que hem vist formarse fins avui de la descomposició de l'imperi otomà, tenen totes les condicions de les societats encara primitives, agravada pel contrast llastimós ab la civilització que voldrien aparentar. Són casos consemblants a les nacionalitats primerenques, barbres, que naixien de la descomposició de l'imperi romà, o a les repúbliques selvàtiques que fundaren a l'Amèrica espanyola els capdills revoltats y que res-

ten encara avui, fóra de la nostra civilització. Grecia es un exemple agudíssim de militarisme, això es, de sumissió de tot poder a la lliga militar. Recordis aquell capità Zonaras, especie de Pavia, graciosament comentat per Genaro Alas.—Servia, per una esglaiosa sublevació militar també, donà, fa pocs anys, en els regicidis horribles d'Alexandre y Draga, al konak de Belgrado, l'exemple més escandalós de barbarie. Montenegro es, naturalment, una persistència de fortalezes tradicionistes, rurals, montanyenques; una mena de Tirol independent, ab vagues notes pintoresques d'òpera subromàntica. En quant a Bulgaria, ont aquets dies han ocorregut assassinats y represalies que ofenen el dret de gents y compensen en part la propia barbarie turca que's tracta de castigar, es un poble guerrer, sotmès al règim d'un príncep ambiciós, ab inquietuts de *condottiero*. Cal dir que una victòria d'aquets aliats seria probablement seguida d'una segona guerra entre ells, excitada en primer lloc per l'odi de rasses entre greges y búlgars, o sia entre greges y eslaus.

En tals circumstancies, es tasca ben difícil decidir-se, pendre part mentalment, en favor d'un o altre dels exercits que van a combatre.

En quant a Turquia, es precís comprendre que ella es l'Estat més propici a tals disturbis, ja que li manca absolutament l'unitat interna, la qualitat de nació homogenia o de federació sòlida y voluntariament establerta. Es un imperi y, com a tal, una juntura o soldadura de nacionalitats diverses, però sense coessor de cap naturalesa, com no sia la brutal tradició dels castigs exercits pels sultans. Turquia es un imperi ont els turcs són una minoria; es, per tant, una monstruosa contraposició entre el contingut nacional y l'Estat continent. A la manera que Roma era l'oligarquia d'una selecció sobre una vasta sumissió de pobles immediats o llunyans, Turquia es una potestat hegemònica, originada en un dret de conquesta ja quasi immemorial y contrapesada avui per la consciencia colectiva que han anat prenent els pobles vassalls.

Algú ha profetisat pera Bulgaria la missió del Piemont; se li ha pronosticat que serà'l nucli futur d'una Balkania, confederada o unificada. Segurament, pera arribar a tal resultat, caldrien espantoses carniceries, sobre tot si's té en compte la ruda condició d'aquelles rasses y llurs odis interns.

Macedonia, nacionalitat sotmesa avui a Turquia y a la qual s'ha negat repetides vegades

MARS Y LA PAU

—[Recristo, noial... ¡Tant mateix t'han tractat ben malament, els teus amants!..

l'autonomia que li fou solemnement promesa en el tractat de Berlín, seria un *casus belli* entre Bulgària y Grecia (com ja quasi va esser-ho en el moment de la guerra turc-helènica), si Bulgària intentés anexionarsela.—Novi-Bazar, que Austria desocupà en el moment de l'anexió de Bosnia y Herzegovina, es avui objecte de rivalitats entre Austria, Servia y Montenegro.—Grecia vigila aquells territoris històrics de Tesàlia y Epir, motius de la seva passada guerra, y ansia l'incorporació definitiva de Creta.—Albania, territori partit entre dues religions, cristiana y mahometana, y ont resten veleitats d'antiga independència—y fins un obscur pretendent espanyol.—es un factor dubtós en aqueixa guerra, y un factor gens despreciable per les condicions estratègiques del seu territori y per l'aptitud militar dels seus habitants.

Nosaltres contemplarem la lluita ab més curiositat històrica o d'experiment biologic que passió política. Perquè no creiem que, avui per avui, els balkànics puguin esser agents de civilització, valors actius de llibertat...

GABRIEL ALOMAR

TAL COM PREVEIEM

A tenim sempre la seguretat de no errar quan afirmem la nostra desconfiansa en una promesa governamental, y aquesta seguretat es absoluta si els que ocupen el govern són liberals. Una engruna d'optimisme que sempre ens queda al fons de l'ànima, ens manté l'esperansa d'equívocarnos, esperansa que, per desgracia, ens dura poc. Mai ens pensem que tan aviat vingui la confirmació de nostres desconfianses.

Era tot just la setmana passada que temiem resultessin aigua de borratges les promeses que en Portela (Déu li perdoni tot) havia fet als carrilaires en nom del Govern; avui ja podem consignar la certesa de que en Canalejas, en lloc de donar als obrers les satisfaccions promeses, els vol donar els disgustos temuts. Les disposicions anunciades van totes elles encaminades a lligar de peus y mans als obrers ferroviaris y a donar ampla llibertat d'abusar a les companyies.

No esperem mai que de les altures surti obra verament democràtica; no hem alimentat en cap ocasió l'ignocent esperansa de que'l Poder posi la seva forsa al servei dels treballadors; però hi hà dret a esperar d'un Govern que's tituli liberal un ample esperit de justícia que dongui a cada hù lo seu. En aquest cas del conflicte carrilair, el Govern d'en Canalejas no obra influït per un desitg d'intervenció imparcial.

Les projectades disposicions del ministeri de Foment, estan inspirades per una mania repressiva més propia d'un Cierva que d'un Villanueva, y per un desitg de favorir a les companyies ferroviaries, més natural d'un conseller que d'un governant. Molt respecte als sagrats interessos dels poderosos, y molt despreci a la no menys sagrada llibertat dels humils.

Sentim el nostre acert en profetisar desgracies, però, tractantse de la mena de gent d'Estat que gastem a Espanya, no significa això ni un merit, ni un esperit pessimista, sinó una dolorosa experiència de lo que són els nostres governants.

Anunciarem que aviat tindriem de tocar a somatèn. Agafemnos a la corda de LA CAMPANA.

JEPH DE JESPU

Arribada del nou Governador

IMECRES al matí va arribar el successor d'en Portela. A l'estació l'esperaven molts personatges. Uns per compromís, altres per obligació, molts pera férseli simpatics y forses per disciplina, lo cert es que en l'andèn s'hi agombolaven totes les autoritats y tots els representants de les forses vives. L'Anido, perfectament desconegut d'aquells senyors, anava apropantse a la velocitat habitual dels nostres expressos o sigui ab saludable moderació. S'esperava al senyor

Portela, unic que tenia del foraster una idea aproximada y unic, per lo tant, que podia reconeixel al saltar del *Sleeping-Carr*. Mes el tren entrava en agulles portant al Governador nou, sense tenir al vell pera iniciar la coneixensa. El conflicte no podia esser més formidable. Restava l'esperansa de que un governador, encara que sigui de la Corunya, porta sempre pintat el carrec en la fas o quan menys algun resquici de condecoració a la solapa. «Ja l'endevinarem», pensaven tots els rebedors, y cada qual pretenia intjment endurse'n el merit de la descoberta.

Cada viatger que apareixia en la plataforma d'un vagó, era objecte d'una minuciosa *inspecció ocular*. Entre'ls que esguardaven ab afany y els esguardats la situació devenia embrasosa. Per ultim, tots els personatges s'arremolinan cap a un indret determinat. Acaben de descobrir una levita impecable, uns lentes d'or y un nas autoritari. ¡Ja el tenen! Al mitg del grupo, no obstant, el compliment protesta, protesta extranyat y ab vèu tan baixa que no arriba gaire enllà, y van plouent les benvingudes y se li allarguen totes les mans. Per ultim se desfà el malentès. El senyor de la levita marxa un poc avergonyit y altres se dispersen un poc desorientats. Serà precis anar per un altre.

Y allavors, sobtadament, un senyor modest y molt simpatic, que estava presenciant l'escena ab una hermosa dama al bras, se'ls hi apropa, y's presenta ell mateix, sense cerimonies.—El Governador de Barcelona es un servidor de vostès.—

Tots el rodegen y l'acompanyen a peu cap al seu hostatge. Pel camí troben al senyor Portela, que ha fet tard. Se disculpa y segueix la comitiva.

A dalt, el senyor Anido, no pronuncia cap discurs. Això fa que alguns encara dubtin de que sigui el veritable Governador.

Pera certs personatges, un governador que arriba senzillament, que somriu ab placidesa, que porta una bella dama al bras y no fa discursos, resulta desconcertador.

Per ara no més sabem això, y ja es prou.

X. X.

PIULADES

La Virgen del Pilar dice que vol fer de carrilair, prò que no vol que li posin cap brasalet a la màniga.

Ja tenim les Corts obertes; lo que més preocupa ara al Govern, es la manera de poguer tornà a tancarles.

No hi hà en cap més part del món politics com els d'Espanya: lo mateix fan de fiscal que saben desfè una vaga.

¿Què serà, per Catalunya, lo que's cou a l'alta Cambra? De nom, carn a la cassola, prò, de fet, *mancomu... nada*.

Si vol premià, en Canalejas, als companys de democracia, ¡que'ls dongui una canongia de les que ara hi hà vacantes!

Abans, quí's posava al cap esser Papa, hi arribava. Avui, no s'arriba en lloc sense permis d'en Ribalta.

Els consums, el gran Navarro, vol establí altra vegada. ¿D'ont dimoni se les treuen, aquets homes, les pensades?

Per' nivellà els pressupostos un nou emprètit preparen. ¡Es ben extrany que mai pensin en rebaixar les grans pagues!

Han sofert un nou retras les negociacions ab Fransa. ¿Es que s'ha de penjà algú y aquet té d'escullir l'arbre?

VERDUM

ESCOLTEU com parlà en Gasset, a Barbastro, en un miting d'agricultors. «¡Se parla de progrés! ¿Progrés, quan l'agricultor recull sis grans per un que'n sembra, mentres que'l francès n'arregla divuit y l'anglès vinticin per un?»

«El país ansia, y això ho han reconegut els més eminents parlamentaris, camins, escoles, regadius y producció, y en comptes de donarli aquestes coses, li otorguen una esquadra que costa 400 milions, una subvenció de 200 milions a una empresa naviera y una guerra de 500 milions de gastos».

Després, referintse a l'exèrcit, digué que molts reclutes no poden esser soldats perquè pesen com la motxilla y el fusell.

«Escoles, exèrcit, productibilitat de les terres, tot lo que indica saber, riquesa y forsa, tot està igual que abans del nostre daltabaix».

«Un poble que, com el nostre, inicia una revolució perquè se li emporten uns infants, no podrà veure, sense protesta, que se li emportin lo més sanejat y laboriós dels seus recursos».

Altres veritats y altres remeis senyala en Gasset als pobres agricultors, escusantse y explicant el perquè d'haver format part del Govern quan se negociava l'adquisició de barcos.

Y ningú va interrompre'l. Probablement, si en Gasset fos Govern, en Canalejas diria lo mateix an els de Barbastro.

No es pas la música solzament, que amansa les feres. A Espanya, els politics allunyats del pressupost, se tornen folls. Entre tant, quí gema ja ha rebut, y al poble, si no troba remei, no es pas que li manquin metges.

L'emprètit de cinquanta milions que'l govern turc tractava de obtenir dels banquers nord-americans, ha fracassat.

Mr. J. Piespont Morgan ha comunicat al govern otomà que li entregaria els cinquanta milions demanats si fossin pera fer la pau, però no pera fer la guerra.

Ja es ben extrany que, tractantse de diner y de negoci, se miri tan prim. De totes maneres l'acte d'en Morgan es extremadament simpatic. Tant de bò que quan Espanya demana diners ab semblants intencions trobessim un home per l'estil, però aquí tenim la noblesa y la clerigalla—de bisbes en amunt—que, ab tal de guanyar un tant per cent enraonat, obren la bosa sempre.

Un ferroviari ha dit que, mentres no desaparegui del Parlament espanyol un 40 per 100 de diputats que són consellers o advocats de les companyies, no desapareixerà el conflicte ferroviari.

Aquest home ha posat el dit a la llaga.

Don Dalmau Iglesias, en un miting a Valladolid, ha manifestat que'ls jaumistes se deuen unir ab els revolucionaris, que'ls prelats espanyols són uns covards, que no més pensen en cobrar, y que'ls jaumistes, un cop hagin guanyat, no seran clericals.

El diputat per Girona comensa a anar per bé. Acabarà fentse excomunicar y, un cop excomunicat, s'entornarà al pot.

Eugeni Noel ha sigut condemnat a sis anys y un dia de presó correccional, per unes paraules pronunciades en una conferencia.

Si's permetessin comentar sobre això... Lector: contentat, per ara, en esperar que'ls toreros demanin l'indult.

El duc de Solferino ha presentat la dimissió de quefe regional y de president de la junta de la regió catalana jaumista. El duc de Solferino, al protestar de la selvatjada de Granollers, va impopularisarse entre'ls seus.

Els volen un quefe que pudí a aiguarent, que jugui el ganivet y que permeti, de tant en tant, alguna expansió bèlica a la joventut.

Els cadellèts fanatics no s'admeten de raons y en Jaumet els amanyaga desde l'exil.

Greu descuit d'en Canalejas

EN el món de la política, pocs homes han donat a la caricatura tan ample camp com don Valerià Weyler. No bastant-li les glories guerreres, se desviu don Valerià pera figurar entre'ls prohoms que governen. Aquet deliri seu per la casaca ministerial, serveix de blanc a la sátira, que troba ab en Weyler una font inestroncable de sanitosa inspiració.

No s'anuncia un aconeteixement politic, xic ni gros, no transmet el telefon un imperceptible rumor de crisis, que'l nom de don Valerià, les seves ansies y els seus desitjos, no surtin per milèssima volta a la superfície. La seva figura desnarida, la seva indumentaria especial, la

més petita de les seves particularitats, es tot seguit posada en solfa pels llapis o les plomes dels rotatius madrilenys, que, joiosos, se valen de la seva situació pera teixir a costelles de don Valerià les bromes més estrambòtiques y comentar els més divertits.

No hi hà qui no sàpiga en don Valerià a un apassionat pels viatges, de Barcelona a Madrid preferentment. Anant y venint de la Cort, se passa l'home la mitat de la seva vida. La distancia que de Madrid ens separa, la salva en Weyler ab una llestesa y una promptitud que fan gran honor als seus anys. El recader més diligent, pren, al seu costat, un aire de tortuga.

Res d'extrany que, a l'esclatar la vaga dels carrilaires, lo primer que'ls periodistes fessin sigüés *tornar* de nou ab don Valerià. El pintaren de totes les maneres. Plorant, a l'estació... Empenyent un vagó de primera... ¿Com ho faré pera anar a Madrid? ¿Aquesta no me la esperava! Els peus de les caricatures eren tots expressius y divertits.

Per fi, anaren els trens ab regularitat. Depressa com l'argent viu, s'afanyà en Weyler a posar el peu en l'estreb del vagó. Arribà a Madrid—juna setmana sense anarhi!—y, com sempre, s'entrevistà ab el Govern.

En Canalejas, tossut, impertorbable, ferm, en el seu lloc. La vaga dels carrilaires, la vaga que havia de costarli el carrec, quedava reduïda, després de tant enraonar, a un de tants episodis de la seva vida presidencial.

—¡Dimoni d'en Canalejas!—degué dirse el confiat d'en Weyler. Y, en l'impossibilitat d'empendre obra de més profit, determinà queixarse de la desatenció y de l'oblit en que, a l'hora de repartir mercès per l'acabament de la vaga, an ell se l'ha tingut.

—S'ha felicitat al Governador... S'ha enlaira an en Portela a la categoria d'heroe nacional, y no s'ha tingut pera mi, que tant he treballat, una frase carinyosa, un mot d'agraïment.—

A don Valerià, tot parlant, devien espurnejarli els ulls. D'aquí que en Canalejas, dolent com el dimoni, maquiavelic per instint, tingüés d'esforsarse pera reprimir un amarg somriure...

Acaronà an en Weyler, li donà uns copets a l'espatlla, y, cortès, deferent, presentà al seu interlocutor ilustre les seves excuses més complertes.

En Weyler, segons els diaris que han relatat l'entrevista entre ell y en Canalejas, se donà, aixís, per satisfet.

Tampoc nosaltres endevinem per quins set sous deixà en Canalejas d'afegir el nom d'en Weyler a la llista de les persones que han arreglat lo de la vaga, y a les quals, en el moment de donar les gracies, el Govern s'ha dirigit personalment.

Quan n'hi hà pera'l camp, n'hi hà pera'l sant.

O més gràficament, encara: Quedar bé—diu la gent de la nostra terra—no costa cap... centim.

Pera un altre cop, tinguiho present en Canalejas.

A. Z.

Les Corts

Lo que d'elles n'esperen...

En Navarro Reverter

—He tirat tan bé les sumes, he fet un balans tan clar y he arreglat els meus projectes ab un art tan especial, que per atenció que hi posin senadors y diputats, molt fundadament espero que cap d'ells els entendrà.

En Moret

—¡Muixoni!... Veig més que mai embullada la madeixa, y ab la descomposició que mina dretes y esquerres, procurant treballar fi y a son temps dantli una empenta, veiam si abans de Tots Sants faig caure an en Canalejas...

En Soriano

—Sí, senyors. Tinc amanides quaranta interpelacions, setcentes quinze preguntes y tres mil interrupcions. En quant a escandols, preparinse: per poc que hi ajudi el vent, ja'ls juro que anem a riure, però a riure de valent.

En Canalejas

—Diputats que'm deveu l'acta, senadors que jo he nomenat, ¡que'n vaig a fer de discursos!... ¡que n'estic, ai, d'esmolat!... Diputats que'm deveu l'acta, senadors nomenats per mi, ja ho sabeu: quan jo enraoni, ¡bravo!, ¡muy bien!, y aplaudí.

En Montero Rios

—¿Per què s'han hagut d'obrir les Corts? ¿Per què? ¿Quina falta li feien a la nació?... ¡Heretges!... ¡Males estranyes!... Ab lo delicat que estic y l'humitat que hi hà en l'aire, ja veureu d'aquí endavant quín modo de constiparme.

El proveedor de campanetes

—En l'altra legislatura, y això que hi ha un president que no sol tocarla gaire, van trencarse'n vintiset. Ara han variat molt les coses y, pels símptomes que veig, es probable que en aquesta se'n trenquin bastantes més.

El clero

—Diu que'l Govern té projectes que van a feros molt mal... Això's diu... quan convé dirho, però no's confirma mai. Haventhi unes Corts discretes, ens atrevim a esperar que'ls horripilants projectes seguiran sentho molts anys.

El país

—Un regiment de cotorres que no sab més que xerrar y discutir petiteses ¿què diable m'ha de donar? S'obrin les Corts o no s'obrin, morta ja en elles la fè, com no sigui algun nou pago, jo no n'espero pas re.

C. GUMA

Torroella de Montgrí, 15 de Novembre

Estem en un període d'anticatalanisme tan gran, que no són sols els forasters, els estranys de nostra terra, els que'n envegen y malparien; també nosaltres ens maltractem y odiem; sembla que estem cansats d'esser catalans, sembla que desitgem que Catalunya deixi d'esser lo que ha sigut fins ara, això es rebutjar la rica parla, despreciar el classic teatre, oblidar la típica dansa. Vegi's lo que està passant a Barcelona ab el Teatre Català: quants odis, quantes enveges, ab motiu d'ell. Vegi's també lo que passa a casa nostra, a l'Empordà, ab la sardana. Molt s'ha dit respecte d'ella, y nosaltres, torroellencs, que tantes ne sentim y ballem, faltariem si no sortíssim en sa defensa. Molts han dit que les sardanes, especialment en aquesta última temporada, ja no tenen aquells cants tan típics y pastorils, com les d'abans, que de dansa catalana les caracterisava. Raons són aquestes molt insubstancials y poc fonamentades, puig qui tal cosa diu, o bé està mancat d'oido, millor dit, poc deu tenir de filarmonic, o no deu haver sentit interpretar, per una bona cobla, la mai prou alabada d'en Cassià Casademont, ja que ella pot nomenarse reina de les d'avui, y poden juntament formar sa cort d'honor, les d'en Morera, Serra, Soler, Bou, Vallespi, Mercader... y algunes d'altres, quins noms sentim no recordar; no obstant, creiem també que n'hi hà alguna que més valdria que sos cants servissin pera coplets o altra música d'aquet gènere; potser aixís donaria més profit a son autor y, a l'ensem, no vindria a destruir nostra dansa, que, com deia en Maragall, es

la més bella de totes les danses que's fan y's desfan.

Torroellencs, empordanesos, no us espantin les males llingües; fomentem cada dia ab més entusiasmes nostres tradicions, que, fentho aixís, seran inviolables, y ocuparà per sempre el lloc gloriós que li pertoca, nostra mare Catalunya.

Molins de Rei, 15 d'Agost

Dissabte passat hi hagué sessió a la Casa de la Vila, pera l'aprobació de pressupostos, y acabada la sessió, el senyor *Dulsuras* manifestà en els reunits que tenien de pagar moltes pessetes de deute, les quals ascendien a nou mil.
¡Ai, valga'm la corona! Si en el mes de Janer, segons comptes, els deutes ascendien a 4.570 pessetes y ara ja arriben a nou mil, ¿còm està la societat? ¿Que potser aquell gat amagat s'ha tornat una rateta y's menja les pessetes de la caixa municipal? Tot es cosa que podria molt ben esser.
Y quan els vingui bé, aquella aigua que anava a la font de la vila, que tantes setmanes se'n va carrrer avall, mirin de conduir-la y al menys faran

que aquell carrer, avui convertit en torrent, sigui un carrer que's fassi tranzitable; no hi fa res que posin unes quantes pessetes més de deute; ara ja coneixem el panyo.

L'ENGANY

Es mereixedora de les més dures paraules la conducta del Govern en aquesta greu qüestió dels carrilaires. Ara resulta, innegablement, que'ls ministres no compleixen les promeses donades pel Governador civil de Barcelona, senyor Portela. Se tracta d'un engany, d'un engany premeditat y alevós.

S'havia promès formalment als carrilaires, prenent per testimonis als representants de les entitats econòmiques de Barcelona, senyors Calvet y Sedó, que a l'obrirse les Corts s'establiria, mitjans una llei, la millora de les condicions de treball, en el sentit d'aument de sòu, disminució d'hores de feina, inamovilitat y passaments pera la vellesa. Això era una victòria pera'ls obrers. Però vetaquí que ara el Govern no reconeix els seus compromisos, no fa honor a la seva paraula, y presenta un projecte que no concedeix cap millora als carrilaires, limitantse a senyalar un procediment y a designar un consell d'arbitratge pera l'estudi y la solució de les peticions fetes pel personal de les companyies. Aqueix procediment y aqueix consell d'arbitratge establert en el projecte ministerial, són deficientíssims y no constitueixen cap garantia pera'ls obrers. En ultim resultat, les companyies y els elements oficials queden en situació de fer allò que'ls sembli. L'engany als carrilaires no pot esser més manifest. La burla no pot esser més descarada.

Però encara no es això lo pitjor. Per torna, el projecte desposseeix als carrilaires dels seus drets com a proletaris, sotmetentlos a una disciplina de ferro, a un règim d'esclavitud. Els priva del dret de vaga, els pren aquesta arma poderosíssima y en el seu lloc no'ls en dona pas cap més. Aixís s'entrega a les companyies els obrers, desarmats y lligats de peus y mans.

Com a demòcrates, com a cavallers y com a homes de conciencia, en Canalejas y els seus ministres han fet un tristíssim paper. Y no es menys trist—si bé ells no'n són culpables—el paper que representen, en aquesta farsa grollera, els representants de les societats econòmiques y l'ex-governador senyor Portela. Quan desde les alsades del poder se donen tals exemples de duplicitat y d'informalitat, hi hà dret a formarse un baix concepte de les institucions polítiques d'un país y dels homes que les menen.

Està produintse una indignació formidable entre els carrilaires. Aqueixos braus obrers tenen tota la raó, y aixís ho reconeix unànimement l'opinió pública. Deiem en la nostra nota de la setmana passada que la solució de la vaga carrilera tenia cara y creu, un costat bonic y un costat lleig. Doncs bé: en el projecte del Govern hi hà el costat lleig de la solució, considerablement agravat. Però'l costat bonic, la part favorable als obrers, no hi es. Aquí teniu un resum clar y punyent del sentit del projecte que acaba de presentarse a les Corts.

El mancament del senyor Canalejas es tan gros, que no pot quedar-se impune. Si ell se pensa que d'aquesta manera esclafarà la forsa dels carrilaires, destruirà les seves associacions de resistencia y farà impossibles les futures vagues, va a perill de sofrir una terrible decepció. Ab el seu procedir, gens lleal, haurà fet més difícil la declaració de la vaga carrilera, però també haurà fet inevitable que, el dia que la vaga esclati, sigui aquesta francament revolucionaria.

Si nosaltres, republicans, miressim la qüestió dels carrilaires desde un punt de vista polític, potser hauriem de felicitar als senyors Canalejas y Villanueva...

A. R. y V.

EL BON EXEMPLE

Segons les cròniques contenen, en un poble anomenat *Toldados de San Vicente*, y qual poble forma part de la provincia de Lugo, va ocórrer un cas molt salat. Es el cas que la poltrona de la casa rectoral feia temps que no rebia en els seus brassos aimants ni en la seva pell llustrosa, plena de concavitats, del cos feixug del seu amo la carícia paternal.

Això vol dir que's trobava la rectoria vagant; y, existint en aquell poble un senyor privilegiat que, com li dongui la gana, del carreg pot disposar, —com en Lerroix feu un dia ab els naps americans,— de cop, sense encomanarse a sant Pere ni a sant Pau, a disgust dels feligresos nou rector va nomenar. Però veusaquí que'l dia —y ara ve lo hò del cas— en que'l pastor feu al poble la seva entrada triomfal guardat per la benemèrita, va esvalotarse el remat, y, si abans era catolic, va tornarse protestant. Tan forta era la protesta, les pedres de tal tamany y ab tanta espessor plovién sobre el pastó y sos guardians, que, pera imposar respecte, els fusells varen parlar, causant les seves paraules ferides, sustos, desmaís... ¡Prudent, cristiana conducta! Armes nobles, formes suaves y dolura persuasiva, les d'aquet representant d'una religió que ordena mansuetut y humilitat! Senyor rector de Toldados, respongui ¡per Satanàs! ¿Es aixís com Crist entrava als pobles que conquistà?

VERDUM

EL conflicte entre Turquia y els Balkans comensa a perjudicarnos. A Valencia l'exportació de taronges se paralisa. Davant el temor de complicacions europees, alguns comerciants ja han retirat les demandes.

¡Però, senyors, si com més acalorament hi hagi, més refrescos se necessitaran!

Diuen que en Toribio Sánchez ha remés 100.000 pessetes als ferroviaris pera que poguessin sostenir la vaga.

Toribio, saca la lengua y treunos de dubtes d'una vegada.

Veig en el meu diari una nova de caracter pastoral:

«La vila del Vendrell ha rebut la visita del senyor Bisbe».

Bueno. L'any passat, an els vendrellencs, els va visitar el cólera.

Del mal, el menos.

Aquell diari de Madrid tan monarquic y tan insustancial que fia tot el seu exit en els *cupons* y en les informacions cortisanas, ha obert ara un concurs de xistos.

Veiam, rumiem una mica, y enviem-n'hi un; no fos cas que l'haguessin de donar per desert. Ja està:

—¿Quin número es que val menos que'l número zero a l'esquerra?

—Un número de *La Tribuna*.

¡Quin mascle n'hi hà d'en Roosevelt! Es gran, gran, com totes les coses dels Estats Units.

Passava, l'altre dia, tranquilament pel carrer; li engeguen un tret de revolver, el feireixen del costat, y ell, sense aturarse a donarse'n compte sisquera, se'n va al miting ont l'esperaven y allí comensa'l seu discurs, com si tal cosa.

¡Aprende, Emiliano!

S'assegura que l'enormitat ha sortit de la boca *sulfurosa* de don Dalmau Iglesias.

«Els jaumistes—diu que hà dit—ens unirem ab els radicals y farem la revolució. Després, un cop aquesta guanyada, els lerroixins y els carlistes ens colcarem front a front, cara a cara».

Sí; se colcaran cara a cara...

Y, al veure's tan fastigosos y tan repugnants, uns y altres cauran d'esquena y... R. I. P.

Pares que teniu fills: no els porteu al cine, si no voleu que, per fas o per nefes, us els malmetin.

Preneu exemple de lo succet en el de la Barceloneta, no fa gaires dies, ont un grapat de criatures resultaren ferides, víctimes d'una infundada alarma.

Però, direu, ¿y aquella miraculosa Verge

del Mar y el venerat Sant Miquel, patró de la barriada, per què no vetllaven pels infants? Es que també devien ser al cine, aquella tarda...

El diari *ABC*, de Madrid, atribueia certes declaracions al doctor Laguarda.

El prelat les ha negades, protestantne enèrgicament.

Nosaltres també trobem que'l nostre Bisbe es incapas.

Per *declaracions*, mossèn Pollastre. Ell sí que es capas de declarar-se.

Y, sinó, que ho diguin elles.

«Don Julio Marial sale mañana para el extranjero».

Ja ho veuen: *sale mañana*, com «el gordo».

¿Cap al extrangè, en Marial?

¿Y què hi và a fè, a l'extranger?

¿A arreglà això dels Balkans ab quatre dels seus renegs?

L'escena en un colégi clerical: *El mestre*.—Veiam, Rafecas *segundo*, si'm sab conjuguar el present d'indicatiu del verb «morirse».

L'alumne: —Jo'm moro,

Tu fas l'anec,

Ell acaba els turrons,

Nosaltres fem el darrer badall,

Vosaltres beveu oli,

Els se'n van a l'altre barri.

A París han tret el nom d'un carrer pera posarhi el d'en Ferrer. Al saberho a Madrid s'han indignat y sembla que s'intentarà una reclamació diplomática.

¡Sant Marc, Santa Creu, Santa Bàrbara no'm deixeu!

Un pare sermoneire està fent una predicà molt ensopeida.

Dos feligresos ho comenten cínicament sota la trona.

—¡Y quin sermó més bunyoll!... Quasi bé que l'hauriem de xiular—exclama un.

L'altre contesta: —¿S'hi veuria ab cor, de xiularlo, vostè? Jo no podria pas.

—¿Per què?

—Perquè xiular y badallar a la vegada, ho trobo una mica difícil.

A LO INSERTAT EN EL NUMERO 2266

- 1.ª XARADA I.—*Victorià*.
- 2.ª ID. II.—*Regates*.
- 3.ª TARGETA.—*Castelló d'Ampuries*.
- 4.ª CONVERSA.—*Olesa-Mataró*.

XARADES

I

—¿Sabs per què *dos-tres*, la *tot*? Perquè ha anat a *hu-dos-quarta*, ab la seva tia Marta, pera veure el seu nebot.

JOAN ANTICH PUQUÍ

II

Un número es, de segú, *hu*.

Un líquid molt agradós, *dos*.

Y part de persona es, *tres*.

Y, si vols que't digui més per sapiguer la xarada, té diré que molt m'agrada aquet *prima, dos y tres*.

EUDALD SALA

ANAGRAMES

I

En *Tot*, una drogueria fa poc temps va inaugurar, y tothom diu que no *tot* y per 'xò hà hagut de plegar.

R. VALLS

II

—¡Ai, *Total*, que la *total*, si creu a aquelles gitanes del carrer de l'Hospital!

R. VALLS

Un vigilant interessat

—¿Còm es que no obriu an aquells pobres presos polítics, que fa rato que us criden?
—¡Deixa'ls cridar!... Aquells no donen propina.

La qüestió balkànica

ELS PETITS ESTATS:—Suposem que ns deixareu el pas lliure...
TURQUÍA:—Prou; però us adverteixo que, pera entrar aquí, us heu de deixar tallar les facultats.

TARGETA

E. M. K.
Carrer Lladó, sis.

Formar ab aquestes lletres, degudament combinades, el títol d'una obra catalana y el nom y cognom de qui l'ha escrita.

R. V.

CONVERSA

—¿Tant mateix marxes, Antonia?
—Sí.
—¿Aont vas?
—Búscaho, que bé prou que ho hem dit.

P. URSET Y TURRÓ

JEROGLIFICS

I

FICAT

PRATS PETIT

II

N:
III

UN MÚSIC RETIRAT

III

}

JOAN ROCABERT

IV

NOTA
K
NOTA
NOTA
T
1000
10
TTT

P. Q. T. (a) NICK CLAVELL

Cavallers: Josep Castells: Llargueja una mica massa, però, vaja, li prometo que si hi ha espai anirà.—J. B.: Me sembla que sí.—Anselm Pescador: El fons, l'intenció, queda un xic entelada. Además que, nosaltres, preferim sempre treballs lleugers y de gènere humorístic.—Adrien: Els dibuixets no'ns serveixen.—Leo Freixons de Vilafranca: Les repassarem ab calma y, la que vagi bé, entrarà en cartera.—Vint y Cinc: Lo mateix dec dirli a vostè.—Joan Antich Puqui: Ni més ni menys que lo que contestem als dos senyors de més amunt.—Victor Canigó: No m'hi comprometo, però, de tots modos, gracies.—Enric Lapedra Fabrega: ¡Alguna cosa, bé s'aprofitarà, valga'm el diable!—B. Roig: Farem la corresponent tria.—Igual Metro: Igual li dic, company.—P. Queraltó Tolosa: No m'agrado, no, senyor.—Josep Bernat Torras: La poesia íntima es molt defectuosa de forma. L'epígrama, mirarem d'aprofitarlo.—J. S. (Pont d'Armentera): Si no fos excessivament llarga y no tingués una ortografia tan infernal, quasi segur que li publicaríem.

Pronto se pondrá á la venta

EL AÑO EN LA MANO

Almanaque-Enciclopedia de la vida práctica para 1913 - Año 6.º de su publicación

El sumario de EL AÑO EN LA MANO resulta una verdadera enciclopedia: La ilustración de EL AÑO EN LA MANO es tan espléndida como interesante: EL AÑO EN LA MANO, regala á sus compradores un sinnúmero de objetos de gran valor

PRECIOS: { Edición económica. Ptas. 1 50
Edición de lujo . . . » 2

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Olm, número 8
Tinta Ch. Lorilleux y Cª